

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՆՈՒՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս քաղաքի մուտքը արգելում է, ամբողջ 13րդ շրջանի (970 դաս. — 98 յունիս) բաժնորդագրվել է 20 ֆր. կանխիկ...

ԺԳ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 63

1898 ՍՊՐԻԼ 16
1898 ԱՊՐԻԼ 4 (Հ. Տ.)

ԵՅՐԱԾ

Կը հրատարակուի ընդ 4 շաբաթ. օրեր

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելոյ և կա...
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction: Rue Fertia, 7.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

Ազգ. — Մեր անյաջողութեան պատճառներէ մին. — Եզրագրութեան անապահովութիւնը. — Գաղութականութեան վերադարձը. — Կրեւտ. — Թեաւալիւ. — Սպանիա...

Ա. Զ. Գ.

Չափական տոններին պատճառով Արմենիան չհրատարակուիր առաջիկայ չորեքշաբթի օր:

ՄԵՐ ԱՆՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐԻ ՄԻՆ

Ի՞նչ է պատճառը որ, մեր բոլոր երանգուն շանքերի հակառակ, մեր ազգային խորհուրդներ ու ձեռնարկներ անյաջողութեան կը դատապարտուին շատ անգամ:

— Որովհետեւ մենք անցեալի փորձառութենէն օգուտ քաղել չգիտենք մեր գործունէութեան համար, այլ մի քիչ ժամանակ անցնելէ յետոյ, կ'ելնենք միևնոյն փորձը կը կրկնենք ինչ որ մեզնէ առաջ եկողները փորձեր են արդէն, զոչուրով լինենք յանձն տանելով, ժամանակ, դրամ ու իրենց կեանք սպառելով այդ փորձառութեան համար:

Մարդիկ կապրին շատ շատ 100

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐԸ

(Շաբ. 62րդ րոպէն եւ վերջ)

10 տարի առաջ սերպ մը Մակեդոնիա և Հին Սերպիա» անունով գիրք մը հրատարակեց, որին մէջ կուգէ ցուցնել թէ Մակեդոնացիները սերպ են: Ատիկէ անմիջապէս ետքը Պ. Կոպչիվիչին կապացուցուի թէ իր յայտնութիւններ շարաւիտանութեան վրայ հիմնուած են և զիտութեան համար Կոպչիվիչ մեռած է: Սակայն մամուլը աչքի չէ առեր ատիկա և այսօր դեռ կը տեսնենք որ լրագրիւնները կը հաւատան թէ Մակեդոնիայի մէջ սերպ կայ, որովհետեւ Սերպերի չովինական բրորականտան ամեն օր կը տարածէ այդ սուտը և խորհի վրայ: «Հին Սերպիա»

տարի. իսկ ազգերի կեանքն ու զարգացումը հազարաւոր տարիներ կը շարունակուին. ի՞նչպէս կրնայ բաւել ուրեմն մէկ մարդի կեանքը ազգային կեանքի փորձառութեանն ու յառաջգիտութեանը. Որպէսզի ազգաւորն աշխատանքը ազգային կեանքին համապատասխան լինի, որպէսզի փորձառութեամբ յառաջ տարուի, պէտք է որ ետքի եկողը իր նախորդի շարունակութիւնը լինի, պէտք է որ իր նախորդի ստացած փորձառութեան արդիւնքներին վրայ շարունակէ աւելցունել և իր նորանոր փորձառութիւնները արդիւնքները: Մինչդեռ, ընդհակառակ, մեր մէջ կը պակսի փորձառութեան շարունակութիւնը որ անհրաժեշտ է ազգային աշխատանքի կատարելագործութեանն ու յաջողութեանը համար քանի որ մէկ մարդի կեանքը շատ կարճ է մէկ ազգի պէտքերի զարգացմանն ու հասանալու ժամանակին հետ համեմատելով: Մեր մէջ, ամեն նոր երեան ելնող գործիչ ազգային գործը իրմէ սկսած լինել կուգէ, իր նախորդի շարունակութիւնը լինել չհասնիր. ուստի ապագամ նորանոր փորձեր կը կրկնուին որոնք փորձառութեան տեղ փորձանք միայն կը բերեն ազգի գլխին:

Ի՞նչ պէտք է անել ուրեմն. — Պարզ է թէ պէտք է անել այն ինչ որ ուրիշ ազգեր կանեն:

Մեր վախճան գործի յաջողութեանը համար այդ գործի գլուխ զենի փորձառութեան մարդիկ և անոնց քով աւելցունել երիտասարդ ոյժեր որոնք հետզհետէ հասունանալով գործին մէջ,

կարենան մի օր իրենց կարգին օգտակարապէս փոխարինել իրենց նախորդներին, անոնց կանոնաւոր շարունակութիւնը լինել, անոնց հետզհետէ մինչև զերեւմանի ելլել ստացած փորձառութեան արդիւնքներին վրայ իրենց նորանոր փորձառութիւններն ալ աւելցունելով:

Այսպէս երբ ազգային գործիչ մը մեռնի, անոր սկսած գործն ալ իրեն հետ չմեռնի, այլ իրեն շարունակողը իրենց զորութեանն ալ կը յառաջդիմէ այն ճանապարհէ որ արդէն բացուած է մեծամեծ գիտարութիւններով:

Բժշկութեան, փաստաբանութեան ևայլ ուսումների և արհեստների համար դասախօսութիւններ, դպրոցներ կան ուր նոր մտնողը չյաւակնի կարծել թէ իր նոր փորձառութեամբն է որ պիտի սկսի բժշկութիւնը, փաստաբանութիւնը ևայլ, այլ այդ ուսման նկատմամբ իր նախորդների մեծածառների և փորձառութիւնների արդիւնքները ուսումնասիրելէ յետոյ, ինք ալ անոնց վրայ կ'աւելցունէ մի օր իր փորձառութիւնների արդիւնքները, եթէ յաջողի: Միթէ՞ հայրենիքի ազատութեան ծանր գործը մի ամենահասարակ արհեստէ աւելի թեթեւ բան կը նկատուի որ ատոր զարգացման ու յառաջգիտութեանը համար ոչ մասնաւոր ուսումնասիրութեան ու փորձառութեան պէտք կայ, ոչ ալ յատուկ դպրոցի կամ այդ գիրք ու նիցող հայրենասիրական գործիչ մի մարմնի՝ որի յարստութիւններն ազգը կարենայ օգտուիլ փորձառութեամբ:

Մենք այս կարևոր խնդրի կը վերադառնանք մի ուրիշ անգամ:

Մ. Գ.

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

«Փարոս»-ի մէջ կը կարգանք որ Եգիպտոսի թեմի Հայերի Ընդհանուր ժողովը գումարուելով, իրենց առաջնորդ ընտրեցին նախորդ Պատրիարք Ամեն. Իզմիրլեան Սրբազանը որ այժմ Երուսաղէմ կը գտնուի:

Եգիպտոսեան Հայ գաղթականութիւնն իր այդ ընտրութեամբ ցոյց տուած է թէ գիտէ արժանիք դնալ հատել. հետեւապէս ամենքն ալ գոհ և ուրախ ըրած կը լինի: Բայց ինչ որ զարմանալի է, սա է թէ իր այդ ընտրութիւն կանխաւ դատապարտած է Բ. Դուռէն վաւերացուելու մասին տաւալուսելի դարձունելու, ըստ որում Արթ. Յով. Էփ. Դ. Այվազեանն ալ երկրորդ ընտրելի օրոշեր է որ եթէ Բ. Դուռը չուզէ վաւերացունել Ամեն. Իզմիրլեանի ընտրութիւնը, Այվազեան վարդապետը առաջնորդ լինի: Իսկ եթէ Արթ. Այվազեանն ալ չվաւերացուի Դուռէն կամ ինք չուզէ կամ չկրնայ երթալ Եգիպտոս (արդէն Արթ. Այվազեանն ուրիշ տեղի վրայ ընտրուած և հոն զրկուելու հրամարնադրին ալ առնուած է Բ. Դուռէն), այն ատեն ի՞նչ պիտի անեն. պէտք է որ ուրեմն հիմակուրէն երրորդ ընտրելի մ'ալ անոր տեղ գ'ուրելու համար նշանակել...:

Թերևս Բ. Դուռը ցոյց տալու հա-

բերեն, որոնք վառ կը պահեն Մակեդոնիայի մէջ ազգերի անմիաբանութիւնը, որովհետեւ իրենց համար վստահ կայ միայն իրենց երկրորդ բնակող ցեղերի միաբանութենէն: 1886 և 1889-90 թուականներին Մակեդոնիա ճամբորդած ատենս բաւական Պուլկարների հանդիպեցայ որոնք ինքզինքնին յոյն կը կոչէին, որովհետեւ Յոյները ձեռքով կրթուած և անոնց համակրող են. բայց երբեք չեն պատահած թէ այնպիսի անզայններ որոնք իրենք զիրենք սերպ կոչեն: Մակեդոնիայի հարաւային և հիւսիս արևելեան կողմերը ժողովրդի լեզուն անվիճելի կերպով պուլկարերէն է: Յայտնի է որ Պուլկարի և Մակեդոնիայի մէջ խօսուող պուլկարերէն լեզուն միջև գաւառաբարբառի տարբերութիւն մը կայ. նոյն իսկ զարմանալի պիտի լինէր եթէ այդպէս չլինէր: Նոյնպէս պէտք է գիտնալ

մար թէ ինք ի դմբիւն Սրբազանի անձին դէմ թշնամութիւն չունի և յարգելու համար Հայ ժողովրդի զգացումները — որոնք զգուկու ձեւեր կանգնեցնեն իրենց —, կը վաւերացունեն իրենց անհատական թիւնը, ինչպէս վաւերացուց անոր պատրիարքութիւնը, թէ և առաջ մեր ժամ էր անոր նոյն իսկ կրօնական ժողովի անգումակցութիւնը. ինչ հարկ կար ուրեմն առաջուց կատարել իր ցոյց տալու անոր ընտրութեան վաւերացումը. կամ պէտք էր բնաւ չընտրել, կամ ընտրելէ յետոյ անոր վաւերացում տարակուսի չենթարկել:

Չարմանալի է մանաւանդ որ այդ ժողովի մէջ քաղաքագէտ մարդեր կը գտնուին եղբւր և քաղաքագիտութիւն սխալ այսպիսի քայլ մ'առած են:

Կը մնայ հիմա տեսնել թէ այսու ամենայնիւ Բ. Դուռը դոնէ այնչափ փափկանկատ քաղաքագիտութիւն մը պիտի կրնա՞յ ցոյց տալ, չհակառակելով իր իրենց ընտրութեան վաւերացումը որով ապացոյց մը տուած պիտի լինի թէ ինք չուզեր ընդհանրապէս ամեն կէտերի մէջ ալ Հայ ժողովրդի զգացումներին և փափաքներին հակառակել:

ԳԱՅԹԱԳԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԳՄԱՐԸ

«Փարոս»ի մէջ կը կարդանք որ ինչպէս վառնա դառնող Հայ դադթաւ կանգնեցին, նշնապէս և Եղիպտոսի Հայ դադթաւներին ծանուցուած է Կ. պօլսի պատրիարքարանէն որ վերադառնալու ուղիները կրնան այս միջոցին Կ. պօլսի վերադառնալ, պահանջուած երաշխաւորութիւնները տալով:

Մարտէյ զեռ հազարդուած չէ ոնէ կարգադրութեան որոշում մը: Կը լսենք թէ մի քանի ճանապարհներ տեղի ունենան հիւպատոսին գիւմիւլ անցալթով խնդրել են թիւրքիս երթալու համար: Իրենց պատասխան տրուել է որ արտաքին գործերին նա-

որ մակեդոնական, արեւմտեան պուլկարներէն լեզուն սերպերէնին հետ միեւնոյն գիւմիւլ ունի, որոնք անծանօթ են արեւելեան պուլկարներէն լեզուին, աստիկ կրնայ ըստ իմանաւոր բառերի չեղարկ համար: Միւս կողմէն Մակեդոնացիները իրենց լեզուի մէջ թէ՛ ձայնականի և թէ՛ գրութեան լեզու մասին այնպիսի գիւմիւլ ունին, որոնք չկան ոչ սերպերէնի և ոչ արեւելեան պուլկարներէն լեզուին մէջ. ահա այդ պատճառով մակեդոնացի պուլկարներէն փոքր մաս մը կայ որ ինքնօրէնութեան կը ձգտի՝ իրեն նշանաբան ունենալով Մակեդոնիան Մակեդոնացիներին: Մակայն ընդհանուր կազմութեան մէջ ամեն անկողնակալ բանասէր պիտի ճանչնայ թէ լեզուի յատկանիշը պուլկարական է. և արդարեւ այն միակ անձերն որոնք հեղինակութիւն ունին իրենց կարծիք տալու այդ խնդրի մասին — գիտուն պաշտօնէնները —, համաձայն են ասոր փայլ և քաղաքագէտները չպիտի կրնան փոխել անոնց այդ որոշումը:

Իրօֆ. Վալկանտ կը գերբազանէ իր ճառը, օրինակներ բերելով և քանի մը հեղինակներ յիշելով, իր տեսութիւններ և խուզարկութիւններ հաստատելու համար:

Խաղաղութիւնէն դեռ իրենց հրաման եկած չէ Հայերին անցալթով տալու. ուստի եթէ իրենք իրենց վրայ կը վստահին, կրնան երթալ և Կ. պօլսի մէջ պէտք եղած երաշխաւորութիւն ու վստահութիւն տալ իրենց անձեղութիւնը հաստատելու համար: Ի հարկէ հաճելի բան մը չպիտի երևի շատերին այդպէս երթալ իրենք իրենք անորոշութեան և անստոյգ վիճակի մը մէջ նետելու:

ԿՐԼՏԷ

Քանիտէն կրմացունեն ապրիլ 12ին. «Մի թիւրք գորք վէճի բռնուելով» երկու մարդի հետ, վերաւորեց երկուքն ալ և յետոյ փախաւ ապաստանեցաւ մզկիթին մօտակայ պահականոցին մէջ: Ուրիշ թիւրք գորքեր ալ իրենց կրօնակցի կողմը բռնեցնուի համար, մոնթէնէկոյի ոստիկան զին ուրեմն պատրաստութիւններ տեսան մզկիթին դուռը կոտորելու որմէ կերթան գորքերի պահականոցը. ասոր վրայ թիւրք սպայներն յանձնեցին յանցաւորները ոստիկաններին:

— Բէթիմօնէն ապրիլ 13ին տրուած մի հեռագիր կրմացունէ թէ Բէթիմօն շրջակայ մահմետական գիւղերէն հըրացան պարպեր են ուսու գնդապետի զրկած զօրախմբին վրայ որոնք հոն գնացել էին գողցուած դուռները յետ անելու համար: Չօրախմբը հրացանաձգութեամբ պատասխանեց անոնց և մէկ մահմետական սպանուեցաւ: Ռուսները շրջապատեցին Բէթիմօն գիւղը, գիւղացիները զինաթափ ընելու համար: Ռուս ծովակալը նոյն առաւօտ ճանրայ ելած է Բէթիմօն երթալու համար:

— Քանիտէն կը հեռագրեն ապրիլ 14ին թէ Բէթիմօն ապստամբները մի մահմետական տղայ սպաններ են:

Մեծ գրգռութիւն կը տիրէ: Քանի տալի ապստամբները անգլիական զօրքերին և օսմանեան կառավարչին վրայ կրակ ըրեր են:

ԹԵՍՍԱԼԻՍ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ 14,700 թիւրք գորքեր կը պատրաստուին մեծ հանդէսով տօնելու օսմանեան զօրաբանակին 1897 ապրիլ 25ին Թեսալիա մօտեկուն տարեգարձը:

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԻԱՅՆԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հաւանալի ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոս Տ. Լի որ մեկնած էր Հաւանաէն, ապրիլ 12ին հասաւ Վաշինկթոն: Ճանապարհին վրայ ամեն տեղ Ամերիկացիները մեծ ոգևորութեամբ ընդունեցին զինք:

— Հռովմէն կը հազարդեն թէ Միացեալ Նահանգներին կառավարութիւնը առաջարկել է Բիլիթիօթի կարի պալտի զօրավարին որ եթէ Սպանիայի հետ պատերազմ ծագի, 5 միլիոն տոլար իր տրամադրութեան տակ կը դնէ կամաւորներ մի լեգէոն կազմակերպելու համար Քուպայի մէջ և կամ մի

զօրաբանակի հրամանատարութիւնն ստանձնելու համար Միացեալ Նահանգներին մէջ: Տ. Բիլիթիօթի պատասխաններ է թէ լատին ցեղերի անկախութեան դատը որին միշտ ծառայած են իր հայր և ինք, իրեն կարգիլէ անգլիոսքոնական մի գրօջակի տակ կուրիլ լատին եղբայրների դէմ: Կրնար միայն Քուպացիները շարքին մէջ մտնելով կուրիլ կղզիին անկախութեան ինչպատ. միայն թէ ատոր համար պէտք է որ յետոյ այդ բան Միացեալ Նահանգների օգտին համար եղած չդառնայ:

— Միացեալ Նահանգների Ծերաւկոյ ժողովի ապրիլ 13ի նստին մէջ Տ. Տալիս արտաքին գործերի յանձնաժողովի կողմէն մեծամասնութեամբ տրուած հետեւեալ որոշումը ներկայացուց:

«Նկատելով որ Միացեալ Նահանգների ծովեղբերքին այնչափ մօտ դըտնուող Քուպա կղզիին մէջ 3 տարեկն աւելի շարունակուող գործերի դարչն լի վիճակը կը վրդովէ մեր ժողովրդի խիղճը և մի նախատինք է քրիստոնէական քաղաքակրթութեան համար:

«Նկատելով որ գործերի այդ վիճակը՝ որի հետեւանքն եղած է Միացեալ Նահանգների մի մարտանալի կործանումը և անոր սպայներէ կամ նաւազներէ 266 անձի մեռելը մինչդեռ այդ մարտանալ բարեկամական այցելութեան գնացած էր Հաւանա կղզին, ա'լ չկրնար երկար ժամանակ տարուիլ ինչպէս որ այդ ցոյց տուած է Միացեալ Նահանգների նախագահը 1898 ապրիլ 11ին Քոնկրէսին իր ուղղած պատուիրագրին մէջ. պատուիրագիր որով Քոնկրէսին դիմում կը լինի մի գործողութեան ձեռնարկելու համար:

ՈՐՈՇՈՒՆԵԱՆ

Ա. թէ Քուպա կղզիի ժողովուրդը ամենայն իրաւունքով ազատ ու անկախ է և պէտք է լինի:

Բ. թէ Միացեալ Նահանգների պարտականութիւնն է պահանջել և Միացեալ Նահանգների կառավարութիւնը կը պահանջէ սոյն որոշումով որ Սպանիայի կառավարութիւնը Քուպա կղզիին մէջ իր ունեցած իրաւասութիւնը ու կառավարութիւնը թողու անմիջապէս և իր ցամաքային ու ծովային զօրքեր դուրս հանէ Քուպան և Քուպայի շուրջերէն:

Գ. թէ Միացեալ Նահանգների նախագահը հրաման և իշխանութիւն ստանայ և կը ստանայ սոյն յայտարարութեամբ, Միացեալ Նահանգների ցամաքային և ծովային բոլոր ոյժերը գործածելու և զանազան նահանգների քաղաքապահ զօրքերէն դրօշակի տակ կանչելու այնքան թուով որքան ու պէտք կը լինի սոյն ներկայ որոշումը լիովին արդիւնաւորելու համար:

Թանձնաժողովը այս որոշումագրի հետ մէկտեղ մի շատ ընդարձակ տեղեկագիր ալ ներկայացուց Ծերակոյ տին: Այդ տեղեկագրի մէջ «Մէյն» չորհրդակի պայթուածին պատասխանատուութիւնը կը ծանրացունէ սպանիական կառավարութեան վերայ որոշման կեան ժողովրդի արդարացի զայրոյթին

տեղի տուաւ և համբերութեան չափն անցուց:

Տեղեկագիրը մանրամասնէ կը ներկայագրէ սոսկովի հարստահարութիւններ որոնք սոյանիական կառավարութիւնը կընէ Քուպայի մէջ յատկապէս Քուպացիներին ցեղը շնչելու քաղաքականութեամբ, կոտորածներ կանէ և սպաննել կուտայ բանտարկուածները, հիւանդները և վերաւորուածները և այս ամենքին կը վկայեն Քուպայի ամերիկեան հիւպատոսներէն զրկուած տեղեկագիրները:

Այնուհետև յանձնաժողովը իր տեղեկագրի մէջ կը ջնայ ապացուցանել թէ «մարդասիրութիւնն ալ խաղաղութեան սէրը կարողարարեց և մի ուրիշ աղբի ներքին գործերի միջամտելը երբ խնդիրն այդ աղբի հպատակները հարստահարութեան աղաւթելու վրայ է, ինչպէս որ եւրոպական աղբիին ալ թիւրքիսի մէջ ըրին, կըսէ, օսմանեան կայսրութեան մէկ քանի մասերը սուլթանի տիրապետութենէն խլելով: Արդէն առաջուց իմաց տրուած էր Սպանիային որ եթէ Քուպային ինքնավարութիւն տրուելով եղած զիջումները կամ զէնքի ոյժը անբաւական լինին քիչ ժամանակի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու Քուպայի մէջ, Միացեալ Նահանգները պիտի միջամտեն պատերազմը դադրեցունելու և Քուպայի անկախութիւնը ապահովելու համար: Այդ միջամտութեան ժամը հնչած է հիմա: Եթէ Սպանիա պատերազմի պատճառ համարի Միացեալ Նահանգների այդ միջամտութիւն, ամերիկեան ժողովուրդը կընդունի ատոր հետեւեալ, որչափ ալ ցաւալի լինի այն, պիտի ընդունի զայն այնպիսի քաջութեամբ և վստահութեամբ որը իր միջամտութեան արդարութիւնը կրնայ ներշնչել իրեն:

Այդ տեղեկագրի ընթերցումէն յետոյ, յանձնաժողովի անդամները փոքրամասնութիւնն ալ իր շինած տեղեկագիրը ներկայացուց որ կը խնդրէր Քուպայի մէջ արդէն կազմակերպուած հանրապետութիւնը ճանչել:

Երեսփոխանական ժողովի արտաքին գործերի յանձնաժողովը ալ Ծերակոյտի յանձնաժողովին իմաստով իր տեղեկագիրը ներկայացուց Երեսփոխանական ժողովին որ 150ի դէմ 191 ձայնով մերժեց իր յանձնաժողովի փոքրամասնութեան տեղեկագիրը իսկ մեծամասնութեան տեղեկագիրն ընդունեց 20ի դէմ 324 ձայնով:

Միացեալ Նահանգների Երեսփոխանական ժողովի այդ նստի մէջ այնպիսի կռիւներ և յուզումներ ծագեցան որ Աստորիայի Երեսփոխանական ժողովի պատմական մի քանի նիստերը յիշեցունել տուին. երեսփոխաններն սկսան իրար նախատել, ստախօս, անպիտան ելայլ, անուանել և իրարի դիմին գիրք նետել, վերջապէս դժուարութեամբ կը ցան հանդարտեցունել և խորհրդակցութիւնները շատ երկար չտևեցին:

— Սպանիայի մէջ ալ ժողովուրդն սկսած է ցոյցեր անել կառավարութեան դէմ, զինադադարի զիջանե-

լուն հարստահարութիւն և Միացեալ Նահանգների ժողովի անդամները փոքրամասնութիւնն ալ իր շինած տեղեկագիրը ներկայացուց որ կը խնդրէր Քուպայի մէջ արդէն կազմակերպուած հանրապետութիւնը ճանչել: Այդ տեղեկագրի ընթերցումէն յետոյ, յանձնաժողովի անդամները փոքրամասնութիւնն ալ իր շինած տեղեկագիրը ներկայացուց Երեսփոխանական ժողովին որ 150ի դէմ 191 ձայնով մերժեց իր յանձնաժողովի փոքրամասնութեան տեղեկագիրը իսկ մեծամասնութեան տեղեկագիրն ընդունեց 20ի դէմ 324 ձայնով: Միացեալ Նահանգների Երեսփոխանական ժողովի այդ նստի մէջ այնպիսի կռիւներ և յուզումներ ծագեցան որ Աստորիայի Երեսփոխանական ժողովի պատմական մի քանի նիստերը յիշեցունել տուին. երեսփոխաններն սկսան իրար նախատել, ստախօս, անպիտան ելայլ, անուանել և իրարի դիմին գիրք նետել, վերջապէս դժուարութեամբ կը ցան հանդարտեցունել և խորհրդակցութիւնները շատ երկար չտևեցին: Սպանիայի մէջ ալ ժողովուրդն սկսած է ցոյցեր անել կառավարութեան դէմ, զինադադարի զիջանե-

լուն համար, սպանիական կառավարութեան կողմէն տկարութեան ցոյց եւ Միացեալ Նահանգներին քաջալու լերանք մը համարելով այդ :

— Վաշինկթօնէն կը հեռագրեն «Ուորլտ» լրագրին թէ Հաւանայէն վերադարձած ամերիկեան հիւպատոս Տ. Լի իմացուցեր է Ծերակոյտի արտաքին գործերի յանձնաժողովին թէ Գուաի մէջ ճանչցուելիք Հանրապետութիւն մը չկայ որովհետեւ ապրաւ տարիներ կազմած հանրապետական անունով կառավարութիւնը տեւական մի կառավարութեան ձեռք բան մը չէ :

— Հոռիփէն կը հեռագրեն ապրիլ 13ին թէ Պապը Նոյն օր հեռագրով խնդրեր է Աւստրիա Յրանց Եղեֆ կայսրէն որ աշխատի եւրոպական միւս վիճակներին հետ մէկտեղ մի վերջին փորձ ալ անել, սպանա տներով եւս մի պատերազմի տռջնն առնելու համար :

Լուր կայ թէ մեծ տէրութիւնները խորհուրդ տուեր են Սպանիային որ թշնամութիւններին սկսուելուն պա. տասխանատուութիւնը իրեն վրայ չառնէ, այլ թողու որ Միացեալ Նա. հանգներն սկսին :

— Վաշինկթօնէն կը հեռագրեն ապրիլ 14ին թէ սպանիական դեսպանը կը պատրաստուի վաշինկթօնէն մեկնելու : Նոյն օրէն սկսած, ալ չընդունիր բարձրաստիճան պաշտօնատարներ հրաւերները :

— Միացեալ Նահանգներին Ծերակոյտ ժողովը ապրիլ 14ի նստին մէջ շարունակած է արտաքին գործերի իր յանձնաժողովի տեղեկագրին վրայ վիճաբանութիւնը : Տ. Թըրնըր մի խիստ ճառ խօսեցաւ, նշաւակելով Մաք Քինլին եւ իր կառավարութիւնը որոնք ամբաստանեց թէ իրենց արկարկութիւն ցոյց կուտան : Այնուհետեւ Տ. Հօր ճարտարաբան մի ճառ խօսեցաւ որի մէջ ըսաւ թէ Նոյն իսկ եթէ Սպանիացիներին անգլիոյ թիւնն եւ Գուաի պայմաններ հարստահարուելուն վերաբերեալ լրբերը արդարացունենտոնց թշնամութիւններին դադարման համար միջոցներ ձեռք առնուիլը, խելացութիւն չլինիր դաժալէժ փութալ պատերազմի մէջ, խնդրին պատուաւոր կերպով լուծում մը տալու համար ամեն լանքեր կատարելէ առաջ : Եթէ Միացեալ Նահանգները կուզեն միջազգային արդարութեան գործ մը կատարած լինել, թող հանգարուութեամբ եւ հասուն խորհրդակցութիւններէ յետոյ գործեն :

— Սպանիական կառավարութիւնն ապրիլ 14ի նստին մէջ որոշեր է որ արտաքին գործերի նախարար Տ. Կիլիօն Միացեալ Նահանգներին բռնած զինքն նկատմամբ մի յիշատակագիր զրկէ մեծ պիտութիւններին :

— Մատրիսէն կը հեռագրեն ապրիլ 14ին թէ լրագրիներն անխուսափելի կը համարին պատերազմը : Վաշինկթօնէն եկած վերջին հեռագրիները մեծ յուզում կը պատճառեն Սպանիայի մէջ : Ամբողջ Սպանիա կը բողոքէ ան դրապարտական ենթագրութեան դէմ թէ «Մէյն» չորհնակի ա.

ղէտը սպանիացի սպաների դործն է : Հաւանայի նաւահանգստին մէջ ոչ մի թօրփիլ դուռած չէր երբէք :

— Միլիտի Ազգային ժողովին մէջ Շաֆհաուզի երեսփոխան Տ. Ժօսս մի առաջարկ ներկայացուցեր է որ Սիււիսը (Չուիցերիա) միջամտէ Սպանիայի եւ Ամերիկայի միջեւ ծագած վէճին : Առաջարկը քուէի դրուելով, իրմէ զատ քուէ տուող մը չէ եղեր ատոր ընդունելութեան համար :

— Լուր կայ թէ իտալական կառավարութիւնն ընդուներ է իր հիւպատոսներին պաշտպանութեան տակ զնեւ Ամերիկայի Սպանիացիներն եթէ պատերազմ ծագի :

— Ալմանական լրագրիներին գրեթէ ամենքն ալ կը համաձայնին թէ Միացեալ Նահանգներին Երեսփոխանական ժողովի ապրիլ 13ի նստին մէջ տրուած որոշումը պատերազմ կը նշանակէ : Այդ որոշումը դաժալէժ ա. ճապարանք մը կը համարին արմատական լրագրիներէ շատերը :

ՄԱՏՐԻՍԵՆ ԱՐԵՒԵՆԻՅԻ ԳՈՐԾՆԵՐ

Շանկայիէն կը հեռագրեն թէ Չի. նաստանի կայսերական պալատին մէջ մի սոսկալի դաւադրութիւն երևան եւ լաւ է բարձրաստիճան շատ մը անձն. րի կեանքին դէմ :

Անգլիական լրագրիներին հրատարակած մէկ հեռագրին նայելով, Չի. նաստանի մայր. կայսրուհին ալ մատուցեցեր է եղբր այդ դաւադրութեան մէջ :

— Բէքինէն կը հեռագրեն ապրիլ 12ին որ ռուսական հրամանատարը փորձեց տիրել Քինչէու քաղաքին, համոզելով չինացի զօրավարին թէ վերջնաստորագրուած պայմանագրին զօրութեամբ Ռուսիային կը պատկանի այդ տեղ : Ռուս զօրքերը կը պահանջէին որ չինացի զօրքերը 24 ժամի մէջ քաշուին քաղաքէն : Բայց չինացի զօրապետը պատասխանեց թէ իրեն այդպիսի հրաման մ'եկած չէ : Խոնդիրը հաղորդուեցաւ Բէքին եւ Բէ. թէրսպուրկ, Հաւանական է որ այդ գործ ուրիշ հետեանք մը չունենար :

— Բրուսիայի Հէնրի իշխանը ապրիլ 13ին իր «Սէֆիր» չորհնակով Հօնկ. Քօնկէն մեկնած է Շանկայի երթալու համար :

— Չինական կառավարութեան Ալմանիային, Ռուսիային եւ Անգլիային արուած պայմաններով Յրանափ տըրուած ծովածոցի անունն է Գուանկ. Չէու որ Գուանկ թունկ նահանգի հաւաակողը կը գտնուի Հայ. Նան կղզիի գծին մէջ :

— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չի. նաստանի մայր կայսրուհին պիտի ընդունի Բրուսիայի Հէնրի իշխանը (վիլհէլմի եղբայրը) եւ կայսրն ալ, իբրեւ իր հրաւիրեալի հետ, հաւասարէ առ հաւասար պիտի վարուի անոր հետ : Կայսրը այցելութիւն պիտի տայ անոր եւ Ամարային պալատին մէջ կայսրը ա. նոր հետ մէկտեղ սեղանը պիտի նստի եւ պիտի պատուէ զայն իբրեւ իր հրաւիրեալը : Այս զիջումները մեծ նշանա.

կութիւն ունին Չինաստանի համար եւ չինական կայսրութեան նախապաշարութեան վերջին պատենէնիւրն ալ կը քանդեն :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պէլժիքի Լէոփոյթ թագաւորը որ Նիս կը գտնուէր, երեքշաբթի երեկոյ Մարսէյէն անցնելով գնաց Փարիզ :

— Հանրապետութեան Տ. Նախագահը որ Նիս կը գտնուէր այժմ, չորեքշաբթի կէսօրէն յետոյ այցելեց Անգլիայի վիքթորիա թագուհիին որ Նոյնպէս Նիս կը գտնուէր այժմ : Նորին վեհափառութեան թագուհիին շրջապատած էին զահագաժանագ. Ալալէսի իշխանը որ յատկապէս Գանէն հոն եկած էր եւ Հէնրի որ Պաթէնպէրկ եւ Քրիստիան իշխանուհիները : Տեսակցութիւնը կէս ժամ տեւեց :

Տ. Յօր անկէ մեկնելէն անմիջապէս յետոյ, իրեն փոխադարձ այցելութեան եկաւ Կալէսի իշխանը եւ քառօրե ժամի չափ տեսակցեցաւ : Ն. Ս. Ի. իշխանը անկէ յետոյ Գան գնաց :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալը.

ՄՈՎՍԵՍ ԽՈՐԵՆԱՅՈՒՆ Նորագոյն աղբիւրների մասին քննադատական ուսումնասիրութիւնը : Գրեց Գր. Խալաթեան, ռուսացապետ հայերէնի Լազարեան ձեռարանում : Վիեննա, Միլիթարեան տպարան, 1898 : 56 էրես ութածալ, Գինն է 1 Փրանք Վիեննայի մէջ : (Մովսէս Խորենացիի «Հայոց պատմութեան» քննադատութիւնը ոմանը կը պնդէին թէ Խորենացին իր պատմութեան մէջ շատ բաներ գրեթէ լաւ առ բաւ օրինակած լինելով Ս. Սեդրատորոսի պատմութիւնն եւ Սոկրատ Սեդրատորոսի եկեղեցական պատմութիւնն, Տրդ. դարի գործ չլինիր այդ եւ թէ ուրիշ մէկը գրած դրած եւ Մովսէս Խորենացիի անունով մկրտած կը լինի, քանի որ իր վերջին աղբիւրներ 7րդ դարի վերջերն են թարգմանուած : Սակայն մինչեւ այսօր «Սոկրատայ Սեդրատորոսի եւ Կեղեցական պատմութեան» հայերէն թարգմանութիւնը, ինչպէս նաեւ «Պատմութիւն վարուց Սրբոյն Սեդրատորոսի եպիսկոպոսին Հովմայ» թարգմանութիւնը ապագրուած չկային, այլ անոնց ձեռագիրները Վիեննայի, Լիւվիանի եւ այլն գրադարաններին մէջ պառկած կը մնային : Վերջերս Լիւվիանի տպարանէն հրատարակուեցան այդ գիրքերը աշխատասիրութեամբ Տ. Մեարոյշ Վ. Տէր Մովսէսեանի որ այդ գիրքերի մէջ գրած իր բացատրութիւններով ուղած է հրեքել Խորենացիի Հայոց պատմութեան հարազատութեան մասին յայտնուած կասկածները : Իսկ Տիար Գր. Խալաթեան իր այս քննադատական ուսումնասիրութեան մէջ կը ջանայ հաստատել թէ Խորենացիի անունով յօրինուած «Հայոց պատմութեան» հաղիւ թէ 7րդ դարի վերջը գրուած լինի, ապացուցանելով իր ըսածները Նոյն իսկ վերջին հրատարակուած գիրքերէն օրինակներ մէջ բերելով եւս Մովսէս վարդապետի տուած ծանօթութիւններին մէջ հակասութիւններ ցոյց տալով :

Այս պատմական քննադատական ուսումնասիրութիւնը հրատարակուեցաւ նախ «Հանգէս Ամսօրեայ»ի մէջ եւ այժմ տպագրուած է առանձին տետրակով :

ՓՈԲՐԻԿ ՍՈՒՐԶՆԵՐԱԿ

Պոշկարիա. ՈՍԿԱՆ. — Ընդունեցինք եւ կընդունինք : Հաղորդեցեք մեզ ձեր հասցէ :

Բրուխտեն. ՎԱՐԱՉԴԱՏ. — Լրագրին մէջ յօդուածի տակ ստորագրուելու համար կեղծանուն կարելի է դնել : Բայց զրոյն իր իսկական անուն պէտք է հաղորդէ խմբագրութեան : Թղթակցութիւնները պէտք է կարճ ու ամփոփ ոճով լինին :

Ունեւորք. Յ. Մ. — Կալացի Արթ. Տ. Ղևնդ. քահանայի հասցէն որ գրած էք ձեր նամակի մէջ, ճիշդ է : Բայց թէ ձեր նամակ իրեն ձեռք հասն' է կամ թէ ինչու չէ զրկեր Օրացոյցը, այդ մենք չենք գիտեր : պէտք է իրեն դիմէք եւ հարցնէք, քարա մը զրկելով :

ՔՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Կալէսի իշխանը չորեքշաբթի (ապրիլ 13) երեկոյ Գանէն մեկնեցաւ Փարիզի վրայով Լոնտոն վերադառնալու համար :

— Ապրիլ 14ին կէսօրէն յետոյ Ա. թէնքի մէջ մի ժառը որ կը կարծուի թէ խենթ էր, կոշտ կերպով նախատեր է զահագաժանագ. Կոստանդին իշխանը եւ Սոֆիա իշխանուհին որոնք պտոյտի ելած էին : Մարդը ձերբա. կալուեր է :

— Դահիբէն կը հաղորդեն թէ սէրտար Քիլնէր փաշան իր սպայա. կոյտով մէկտեղ յաղթական կերպով մտեր է Պէրպէր : Լիւր Մահմուտը եւ 2000 չափ գնդի բռնուածները քաղաքին մէջէն անցուցեր են : տեղացի ժողովուրդը խռնուեր է զօրքերին շուրջը, իր նախորդ տէրերը գիտելու համար :

Չօրահանգէսէն յետոյ, Պէրպէր նահանգի երեսիներն իրենց յարգանք ու շնորհակալութիւններ մատուցեր են սէրտարին : Խաբթում աւերակներ իր կոյտ մը դարձած է եւ Օմուրման քաղաքն ալ մի աննշան բանակատեղ եղած :

Ռումանիոյ Յօքան քաղաքի Հայոց եկեղեցւոյն համար կուզուի քաջաճ. մուտ երաժիշտ մը որ ունենայ ախոր. ժալուր ձայն, գովելի նկարագիր եւ 30-40 տարիք :

Փախաքոյնը պէտք է գիմեն առ Mr. F. S. Ferhatian (Roumanie) FOCSANI

— Ինչպէս ամեն լրագրիներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար : անոնք որ պէտք կուենան Արմենիայի միջոցով մէկի գիմում անել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումները, ըստ լրագրական սովորութեան : Ծանուցումները գիմները նշանակուած են Արմենիայի հակառակ, տառէն վրայ հաշուելով : 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիւմ եւ 1 բոլորգրի համար 1 սանդիւմ : 3 անգամ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 10 օրէն կը լինի : 10 եւ աւելի անգամներ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 30 օրէն : Սակարկութիւն չընդունուիր :

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԵՐ Ե. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փարթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերէն համար որոնց կը շրջուի փակագծի մէջ նշանակուած գիներովը :

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՅԱՆՈՒՂԻ ՄԸ (Սպասած)

Գ. ՍԱՂՄԱՅ ԻՍՐԱԵԼԻ

Դ. ԱՋԱՏԱՆԻՔԻՆ ՊՈԼԻՂԱՐԻՈՅ ԵՒ ԿԵՆՏԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆԻ ՊՈԼԻՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄ-ԲԱՊԵՏԱՅ (Սպասած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔՇՈՒՄԵՐՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիներէ պահպանութեան տնտեսական քննարկի մէջ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վերջական կերպով) Գին (90 սանթիմ) 1 ֆրանք 20 սանթիմ.

Ձ. ԳԱՄԱՌ ԲԱՔԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ յետ այբուբենէ աւարտելու (Սպասած)

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՄ. (Սպասած)

Ը. ՔԻՒՐԻՔԻԱՅ ՀԱՅՆԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԲԱՑԻՆԵՐ (Քիւրքիայի Հայերէն և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ : Քիւրքիայի աստուծոյ մէջ բռնակող այլ մայր ազգերէ բնակիչներէ թուին բազմաթիւ մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը) Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ) :

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի Ա տարեգրքին թիւերը այժմ բոլորովին ապագած և միեւնոյն ժամանակ շատերէ հետ քրտնութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ յոյան էլ Թոթովագալեանի գրած առաջնորդ յօդուածներէն գէթ 30ի շարք ամփոփուած են Յուշարարի մէջ որ ութսուտ գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) (1 ֆրանք) : 1 ֆր. 40 սանթիմ.

Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարի մէջ Քիւրքիայի տարած բարբառաբանութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի միջոցներէ գիտած են իրենց վրէժ լուծելու համար) : (15 սանթիմ) 20 սանթիմ.

ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Թունաստանի մէջ Քիւրքիայի տարած բարբառաբանութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Թոյներ ինչպիսի միջոցներէ գիտած են իրենց վրէժ լուծելու համար) : (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ.

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿ

ԱՐՄԵՆԻԱ ԼՐԱԳՐԻՆ

Արմենիայի յրջանի սկզբէն (օգոստոս) բաժնորդ եղած լինել և կանոնին համաձայն իրենց բաժնորդագին 20 ֆրանքը կանխիկ վճարել փափաքողներին մի գումարութիւն տուած լինելու համար, ահա մենք ծախու հանած ենք «Խնայողական գանձանակ ԱՐՄԵՆԻԱ լրագրի» :

Ամեն անգամ երբ մարդ գումարութիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմով

մը (10 սանթիմ ամերիկեան = 50 սանթիմ) թիւքա պուլկարական = 50 պուլկար ուսմանական և այլն) մէկ կողմ դնելու, կը ձգէ այդ խնայողական գանձանակի մէջ, ուր ձգուածը ալ անկարելի է որ դուրս հանուի մինչև որ Արմենիայի բաժնորդագին 20 ֆրանքը (40 հատ 50 սանթիմով) մէջը լեցուցելով չամբողջանայ Այդ ժամանակ միայն կրնայ պարպուիլ, ապա կողմէն կափարիչը դարձնելով և պարպուել. լին յետոյ նորէն կրնայ գոցուիլ 20 ֆրանքի մի նոր խնայողութիւն ալ դոյաջուցելու համար :

Գանձանակը գումարատու փոքրիկ բան մ'է որ մինչև իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի : Վրան լինուած կայ նաեւ քանակապի մը որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանքի հասածին պէս, կը սկսի այնուհետեւ ցոյց տալ թէ մէջի գումարը ո՛րչափի հասած է :

«Խնայողական գանձանակ»ի գինն է 2 ֆրանք : Այդ գումար մեղ վճարողին կը շրջենք գանձանակին հետ մէկտեղ մի ստացագիր որի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցեն : Եթէ ՄԻՆԻՆՈՅՆ ԱՆՁԸ, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորդ գումարով Արմենիա լրագրի տարեգրքին սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանքի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացագիրը վերադարձունէ Արմենիայի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ շրջանի բաժնորդագին 20 ֆրանքը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ»ը ձրի կը մնայ իրեն :

ԾԱՆՈԹ ԳԻՐՔՆԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներն մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փոստի ծախքը :

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու գրքերը պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

Արտուր Հայաստանի կամ Տեղեկագիր Բալուայ, Քարբերդու, Չարսանճագ, Ճապաղուրի և Երզնկայու : Յաւելուած ըստ ինքրանայ ազգասիրաց «Խիչան գաւառ» : Աշխատասիրեաց Գոյոս Ծ. Վ. Նա. քանակա. 2 ֆրանք :

Լ.ԿԻՆԵԱՆ. Կակահանք (Բանաստեղծական գրուած մը Հայաստանի վիճակին վրայ) : 1890. Տպագր. հեղինակին. Նիւ Եորք : 30 սանթիմ

— ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ. (Գաղական պատերազմուած Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Հայ գաղթականներուն կեանքի, ժամանակի և դրամի խնայողութիւն ընել տալու հարկ եղած գիւրդութիւններն ընծա. յետու համար) : Աշխատասիրեաց Պետրոս Ռ. Թորոսեան. Տպագր. Նիւ Եորք, Էլիսա Խալու և ընկ. 1897 :

Ամերիկա գնացող Հայերէն և կամ արդէն հոն գտնուողներին համար շատ կարեւոր գիրք է : Գինն է 1 ֆրանք և 25 սանթիմ :

ԺԲ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԵՐ Ե. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՆՄՈՑՇՆԵՐ

Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՄ ՈՏՈՆԱԿՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փարթուգալեանի գրած Հայեր. նախնական ուսանաւորներէ մի քանի ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոյշներ գնազան քաղաքներէ մէջ և գնազան տպագրութիւններէ տակ իւրերեքմէ դրած ուսանաւորներէ որոնք ժամանակին հրատարակուած չը լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի քանի ուսանաւորներ քոնք իբրեւ նմու ամփոփուած են այս տետրակի մէջ : ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տպագրուած ազգային երգ սրահներէ մէջ : որոց վերստին տպագրութիւն վաղուց արդէն արգիւրուած է, և Աթո. և Արմենիա լրագրի իրենց մէջ, Նմոյշներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տրուած են նաեւ թէ այդ ուսանաւորներէն ինչ տպագրութիւններ տակ ներշնչուելով գրուած են : Գին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ :

ՄԻ ՊՈԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՐԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԵԿԵՐՄԵ ԳՈՐԾՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարի անկախութեան հետեւեալ մէկին, Չաքարիա Սթոյանովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբանական գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յետագային խմբագրատան գործիչ, խմբագրատան և վերջապէս աղատ Պուլկարիա Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականներէ գործունէութեանը մասին : Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղինակին, Բրոքիէնէօր Լուի Լըժէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Չարմաք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողներէ հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ» :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանք և 40 սանթիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ

թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի :

(Պարսկաստանի Հայերէն համար 1 ֆրանք է) :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱԻՆՈՒՄՍ)

ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՊԵՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տնտեսական կենսաներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր տպագրութեան վարժապետով որչափ չարիքներէ պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպանուած և անհետացած է աշխարհէ : Գին 1 ֆրանք, (75 սանթիմ) :

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)

ՅՈՒՆԻՆԻ ՊՍԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս միաձալ դիրքով և լուսատիպ (phototypique) չքիզ պատկերի մեծութիւնն է 50x35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70x45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով Մէլտեղը գրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորովին 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագրիները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրատան երի պատկերներով :

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ :

Գարեմքեարեան Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860 : Մէկ լուսատիպ պատկերով : Գինն է, ճանապարհածախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիմ :

Վերոգրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիայի խմբագրատանէն, արժէքը կանխիկ շրջելով :

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱՋԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական լուսնութեան նահատակ եղող խորէն Նարայէյ - Լուսինեան Սրբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի խմբագրատանը : Գինն է 65 սանթիմ, փոստի ծախքը խմբագրատանէն վճարուելով :

ՏԵՐԷՆ-ԻՍԲԱԳԻՐ

Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՏԷՑԼ

Հայերէն տպագր. Փոքրագրութիւն Le Gérant : François CARRIERE Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi Quai du Canal, 9